

BEVEZETÉS

Egyetemi oktatóként időnként karban kell tartanom publikációim jegyzékét. Az évszámokból kiderül, hogy távközléssel és informatikával kapcsolatos cikkeket a kilencvenes évek közepén kezdtem írni. Az első témák a piaci verseny, az ügyfélközpontú stratégia és a modern vállaltszervezés voltak, nyilván nem véletlenül: a piactudományi fordulat és a privatizáció miatt ezek a kérdések érdekelték a vállalati közönséget, a szaklapok szerkesztői ilyen tartalmú írásokat kértek.

Az évtized második felében az internet lett a központi téma. A távközlés és az informatika dinamikusan fejlődő infokommunikációs iparágá várt össze. Gombamód szaporodtak a piaci szereplők, a felhasználók pedig óriási összegeket költöttek hardverre, szoftverre és mindenféle szolgáltatásokra. A mezőny széthúzódott, óráscégek emelkedtek ki belőle, miközben elképesztő meredekséggel nőttek a tőzsdei árfolyamok. Mindenki „új, elektronikus gazdaságról” beszélt és azt fontolgatta, milyen hatással lesz a saját tevékenységére a technológia fejlődése: hogyan képzeljük el a jövő vállalatát, kereskedelmét, államigazgatását, oktatási rendszerét, egészségügyét és így tovább.

Az új évezred legelején a tőzsdei lufi kipukkant. A változás új témákat hozott: tanulmányozni kellett innovációs ciklusok természetét, a fellendülések és hanyatlások logikáját, elemezni kellett a szektor talpon maradt vállalatainak túlélési stratégiáját, a nagy bukások és értékvesztések okait, át kellett gondolni a megváltozott helyzetű felhasználók gondolkodását, döntési szempontjait. Ezt a korszakot röviden így jellemezhetnénk: visszatérés a realitásokhoz, leszámolás a korábbi illúziókkal.

Az infokommunikációs szektor szerencsésen túlélte a válságot, sőt, meg is erősödött tőle. Egy rendkívül innovatív, beérett iparág áll most előttünk. Termékei és szolgáltatásai szinte mindenütt megjelennek, mindent megváltoztatnak. Úgy tűnik, nem volt hiba annak idején „új gazdaságról” beszélni, inkább az időzítésben tévedtünk: forradalmat vártunk, pedig inkább egy határozott és erőteljes evolúciós folyamatról van szó. A nagy beruházások és építkezések után most a felhasználáson van a hangsúly: mit lehet, illetve mit kell eredményesebbé, hatékonyabbá, gyorsabbá, pontosabbá, olcsóbbá, kényelmesebbé tenni modern infokommunikációs technológiával, miként válik valósággá az

„elektronikus, integrált, valós idejű és kiterjesztett” vállalat modellje. A haladást két, egymással szoros kölcsönhatásban álló erő biztosítja: a *technológiai fejlődés*, amely lehetővé, és a *piaci verseny*, amely szükségessé teszi a változásokat.

Miről kell ma írni? Rengeteg izgalmas téma adódik. A technológia, illetve a szektor fejlődését néhány tartósnak és erőteljesnek mondható trend jellemzi: technológiák, termékek és alkalmazások konvergenciája és integrációja, a mobil eszközök terjedése, a kommunikációs sáv-szélesség növekedése, soha nem látott méretű, exponenciálisan gyarapodó adattömegek megjelenése, hatalmas szolgáltató központok építése, virtualizálás, hogy a legfontosabbakat említsük. A piac kínálati oldalán konszolidációs és stratégiaváltási lépéseket figyelhetünk meg, új vállalkozások próbálnak piaci réseket elfoglalni és azokból előre törni, a cégek új üzleti és kiszolgálási modellekkel kísérleteznek. A keresleti-felhasználói oldalon is mozgalmas az élet: folyik a termékek és a szolgáltatások digitalizálása, a tevékenységek automatizálása, kiszervezése, a belső és a külső munkamegosztás átrendezése, új szervezeti és együttműködési formák jelennek meg, szakmák, foglalkozások születnek és tűnnek el, egész iparágak alakulnak át, egyre több tevékenység, szektor előtt jelenik meg az „elektronikus” jelző: e-kereskedelem, e-egészségügy, e-közigazgatás...

A jelen könyv két részből áll: az első négy tanulmányt tartalmaz, a második válogatott blogbejegyzésekből alakult. A tanulmányok eredetileg közgazdasági folyóiratokban jelentek meg, a legkorábbi 2008-as keltezésű, a legfrissebb 2012-es. A blogbejegyzések az IQSYS honlapján futó *IT Lábjegyzet* elnevezésű blogból és az *ITBusiness* című lap honlapjának publicisztikarovatából származnak.

Szakkikk és blog – két nagyon különböző „műfajról” van szó, amelyeket kísérleti jelleggel, az *Edition 2.0* sorozat filozófiájához igazodva tettünk egymás mellé, jelezve azt is, hogy a technológia a publikálás módjára és csatornáira is hatással van. A szakkikkek a komoly folyóiratok tartalmi és formai elvárásainak igyekeznek megfelelni, ami számos kötöttséget jelent, rendezettséget és letisztultságot igényel. A blog jóval szabadabb műfaj: a szerző felfogásában egyfajta szakmai napló, amelynek bejegyzései aktuális élmények alapján születnek, nyersebbek, nyitottabbak, ezért tévedés is több lehet bennük. A szakkikkek-ről kollégák, lektorok mondanak véleményt szervezett keretek között; a blogbejegyzésekre a nagyközönség reagál úgy, ahogy kedve tartja.

Az első rész bevezető tanulmánya a technikai innovációk logikáját próbálja megvilágítani, infokommunikációs példákat felvonultatva.

A második napjaink egyik legfontosabb trendjét, az informatikai felhők megjelenését elemzi üzleti-közgazdasági nézőpontból. A harmadik az adatrobbanás jelenségével és következményeivel foglalkozik. A negyedik azt igyekszik bemutatni, hogy a technikai innovációk miként kapcsolódhatnak össze a szervezeti változásokkal, milyen logika mentén lehet a technikát és a szervezetet összehangoltan, párhuzamosan fejleszteni.

A második rész összeállításánál a blogbejegyzéseket megválogattuk, de megtartottuk az eredeti címüket és tartalmukat. Annak érdekében, hogy a napló műfajt eleve nebbé tegyük, néhány kiváló elméleti és gyakorlati szakembert arra kértünk, hogy írjanak pár soros kommentárokat (internetes nyelven: „kommenteket”) az őket leginkább érdeklő bejegyzésekhez: helyeselhetnek, kiegészíthetnek vagy vitatkozhatnak, ahogy jónak látják. A könyvbe bekerült írásokban nem szerepelnek a linkek, azokat – az ismertetett könyvek adatainak kivételével – lábjegyzetekkel sem próbáltuk pótolni; az érdeklődő olvasó egy számítógép vagy egy okostelefon segítségével pillanatok alatt megtalálhatja a bejegyzések eredeti online változatát, miközben, ha kedve tartja, a műfajok és közvetítő csatornák előnyeiről és hátrányairól is elgondolkozhat.

Végezetül köszönetet szeretnék mondani mindazoknak, akik e könyv megírását és megjelenését segítették! Az első rész negyedik tanulmányának társszerzője Krauth Péter volt, akivel mindig élmény vitatkozni és együtt dolgozni. (A tanulmány háttéréül szolgáló kutatást a Magyar Posta kezdeményezte és támogatta.) A második rész kommentáráíróinak, név szerint *Szabó Katalinnak* (Budapesti Corvinus Egyetem), *Hámmori Balázsnak* (Budapesti Corvinus Egyetem), *Dan Sommernek* (Gartner Group), *Papp Attilának* (T-Systems Magyarország), *Reményi Csabának* (Oracle Hungary), *Kis Ervin Egonnak* (Szövetség az Elektronikus Kereskedelemért Egyesület) és a már említett *Krauth Péternek* külön köszönöm, hogy habozás nélkül vállalták a feladatot! Nagyon örülök, hogy a tanulmányokat a *Közgazdasági Szemle* és a debreceni *Competitio* kiváló szerkesztői és lektorai gondozták, hálával tartozom *Halm Tamásnak* és *Láng Eszternek* a másodközlések engedélyezéséért. Rengeteget tanultam gyakorlók szakemberektől és oktató-kutató kollégáktól különböző szakmai rendezvényeken, konferenciákon, műhelymunkákon, vállalatlátogatásokon, egyetemi foglalkozásokon.

Köszönöm a *Typotex Kiadónak* a bizalmat, a kísérletező kedvet és a szakmai gondosságot! A *T-Systems* és elődvállalatai már több könyvemet szponzorálták – remélem, ezt a jó szokásukat a jövőben is megtartják!

A tanulmányok első megjelenési helye:

„A schumpeteri »teremtő rombolás« módjai az infokommunikációs iparban”

Közgazdasági Szemle, 2008. április, LV. évf., 344–360. o.

„Az informatikai felhők gazdaságtana – üzleti modellek versenye az informatikában”

Közgazdasági Szemle, 2009. július–augusztus, LVI. évf., 673–688. o.

„Az adatrobbanás mint közgazdasági jelenség”

Közgazdasági Szemle, 2011. október, LVIII. évf., 877–889. o.

„Párhuzamos technológiai és szervezeti innováció”

Competitio, 2012. június, XI. évf., 1. szám, 5–19. o.